

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din (za ino-
zemstvo: 210 din), za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din. Tedenska
izdaja za celo leto 50 din.
Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana,
Gregorčičeva ulica 23. Tel.
25-52. Uprava: Gregor-
čičeva ul. 27. Tel. 47-41.
Rokopisov ne vračamo. —
Račun pri pošti hranil-
nici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaia vsak ponedeljek,
sreda in petek

Ljubljana, sreda 11. januarja 1939

Cena posamezni številki din 1'50

Razumljivo razočaranje

Na mnogih zborovanjih je bilo že slišati, da nočejo ljudje nič več slišati o resolucijah, ne o anketah in ne o konferencah. Ne sicer zato, ker bi smatrali, da se resolucije, ankete in konference nepotrebne, temveč ker so prišli do prepričanja, da vse to nič ne pomaga in da se bo še nadalje delalo po starem načinu. Izkušnje so ljudi izučile, da so skoraj vse ankete in konference le lepe dekoracije, da pa se nihče na rezultate teh anket in konferenc ne ozira, temveč dela vsak še nadalje kakor se mu pač zljubi.

Treba je tudi priznati, da je to razočaranje ljudi nad resolucijami, anketami in konferencami zelo razumljivo. Koliko silno stvarnih, poučnih in temeljitih anket ter konferenc smo imeli, a kako majhen je bil njih efekt. Spominjamo n. pr. na veliko konferenco za dvig naše lesne trgovine v Ljubljani v začetku l. 1937. Kakšni temeljiti referati so bili podani, kako vsestransko je bilo razloženo, kaj je treba vse storiti, da se pomaga našemu lesnemu gospodarstvu iz krize. Ni bilo treba nič drugega, ko vvesti se in začeti na konferenci podane predloge izvajati. A kaj se je v resnici storilo? Skoraj čisto nič in vse je ostalo pri starem in če se ne bi slučajno odprl angleški trg in če ne bi narastel nemški lesni uvoz, bi bili tam, kjer smo bili.

Takšnih in podobnih rezultatov bi lahko navedli celo vrsto in vedno je bil njih efekt enako ničev. Zato tudi doživljamo, da se iz leta v leto ponavljajo iste zahteve, da se iz leta v leto predlagajo isti predlogi in da smo leto za letom skoraj vedno na istem, pa naj gre za to ali za ono stvar. Tako še vedno ne moremo doživeti novele obrtnega zakona, tako ostajajo nerešeni vsi predlogi za asanacijo vasi, tako pospešujemo tujski promet le s predpisi, tako se le prav minimalno zboljšuje promet, tako se mečejo v koš vsi predlogi za zboljšanje administracije itd., itd.

Silna škoda se dela na ta način, ker se s tem ubija v ljudeh vsaka dobra volja. Ljudje so se večinoma za ankete in konference dobro pripravili, se trudili in mučili, da so pri naši nezadostni statistični službi nabrali potrebne podatke, nato so vse te podatke zvezali v lepo celoto in predložili čisto zaključena dela. Večinoma so vse to veliko delo opravljali še zastonj, čeprav se mora večina njih boriti še z gmočnimi skrbmi, a kljub temu niso dosegli, da bi bili njih predlogi upoštevani tako, kakor bi bilo treba. Ni razveseljivo, če mora človek garati zastonj za druge, če pa mora konstatirati, da je bilo tudi njegovo pozitivno delo zaman, potem mora izgubiti vsako dobro voljo. Od ljudi se vendar sme zahtevati le to, kar more človek prenesti.

Zato je čisto brezupno opominjanje, da ljudje ne smejo izgubiti optimizma. Naši ljudje so skoraj vsi po naravi optimisti, toda njih optimizem pa mora ugasniti, če vidijo, da se tudi najbolj stvarni in najbolj utemeljeni predlogi ne upoštevajo. Če bi ljudje le enkrat videli, da se vsak utemeljen predlog upošteva, in če bi videli resnično prizadevanje, da se ta predlog tudi izvede, bi bili takoj znova optimisti in s podvojeno silo bi šli na delo.

Seveda pa je res, da je naša uprava s svojim pretiranim centralizmom tako prenatrpana, da mora večina predlogov obležati v aktih. Samo navadnih vsakdanjih poslov se natrpa v Beogradu tako množino, da je mnogo, če se vsaj ti sproti rešijo. Kje pa je čas za študij vseh anket in konferenc? Zaradi našega pretiranega centralizma je že skoraj tehnično nemogoče, da bi se rezultati anket ter konferenc res upoštevali. In tako se ziblje še naprej naš upravni voz po izvožen in že čisto razdrapani cesti.

Toda enkrat bo s te ceste vendar treba kreniti, ker na vse zad-

nje pa si niti mi ne moremo dovoliti, da bi lahkomišelnost prezirali vse koristne predloge in ostajali še nadalje v svoji neekspeditivnosti. Enkrat se morajo tudi pri nas začeti boljše razmere in se mora začeti več in bolje delati, kajti za drugimi narodi smo zaostali že več ko preveč.

Zato imajo tudi na vse zadnje prav oni, ki pravijo, da je bilo anket in konferenc že zadosti in da gre sedaj le za to, da se začne njih rezultati izkoriščati. V ta namen bi bilo potrebno, da bi se vsakemu uradu predpisal neki minimalni program, ki ga mora vsak urad v enem letu dovršiti. Material za ta minimalni program je

bil na anketah in konferencah že podan in potrebno bi bilo samo to, da bi nekdo ta material na posamezne urade razdelil z naročilom, da ga izvedejo. Če je nemogoče, da se ta nekdo najde v Beogradu, naj se pa najde v vsaki banovini — toda glavno je, da se začne delati in da se izvede to, kar je bilo dokazano kot nujno.

Ne sme se dopuščati, da raste razočaranje, ker bi se s tem ubila vsaka iniciativnost, da bi vse javno udejstvovanje padlo še v večji meri. Dobro voljo ljudi je treba honorirati z upoštevanjem njih predlogov, ker brez tega ni in ne more biti nobenega napredka.

bi stolkli iz tobačnega monopola zasebniki? Nudili bi kadilcem cenejšo in boljše kajo, a zaslužili bi mnogo več, kakor pa dobiva danes država. In še sadilec tobaka ne bi tako odiral, kakor jih odira monopol.

Vsekakor pa navedeni predlog dokazuje, da tudi znižanje državne trošarine na sladkor ni nobena nemogućnost, niti s fiskalnega stališča, samo če je tu prava volja. Ali se ta res ne bo mogla že enkrat najti?

Novi častni sodniki

Od pravosodnega ministra so bili imenovani za leto 1939, kot častni sodniki na območju apelacijskega sodišča v Ljubljani gospodje:

I. Pri okrož. sodišču v Ljubljani:

dr. Berce Janko, ravnatelj Kreditnega zavoda za trgovino in industrijo,

Bogataj Ivan, trgovec,
Cepon Ivan, trgovec,
dr. Dermastja Josip, gen. tajnik
Vzajemne zavarovalnice,
Erce Fran, podravnatelj Zadrugne gospodarske banke,
Gregorc Ivan, trgovec,
Heinrihar Franc, trgovec,
Jelenčič Jernej, trgovec,
Kamenšek Franc, trgovec,
Kham Franc, trgovec,
Lavrič Josip, trgovec,
Lukič Zvonimir, družbenik tvrdke Lukič,

dr. Pavlin Fran, ravnatelj Ljubljanske kreditne banke,
dr. Skala Leon, ravnatelj zavarovalnice Sava,
Verbič Anton, trgovec,
Verlič Josip, trgovec,
Zemljšč Joško, prokurist tvrdke Medič,
Zlender Anton, trgovec.
Vsi v Ljubljani.

II. Pri okrož. sodišču v Mariboru:

Oset Miloš, trgovec,
Pinter Ferdo, trgovec,
Roglič Drago, trgovec.
Vsi v Mariboru.

III. Pri okrož. sodišču v Celju:

Kramar Josip, trgovec,
Loibner Drago, trgovec,
Fazarine Anton, trgovec.
Vsi iz Celja.

IV. Pri okrožnem sodišču v Novem mestu:

Kastelic Edmund, trgovec,
Bernard Oton, trgovec,
Turk Josip, trgovec.
Vsi iz Novega mesta.

V. Pri okrožnem sodišču v Murski Soboti:

Benko Josip, industrialec,
Čeh Franc, trgovec,
Stivan Ernest, trgovec.
Vsi iz Murske Sobotice.

Jugoslovanska trgovinska delegacija odpotovala v Pariz

Na povabilo francoske vlade je odpotovala te dni naša delegacija v Pariz, da doseže boljše trgovinske odnose s Francijo.

Načelnik delegacije je pomočnik zunanega ministra dr. Milivoj Pilja, člani delegacije pa so: podguverner Narodne banke dr. Belin, načelnik trgovinskega ministrstva dr. Lazarevič, načelnik v trg. ministrstvu dr. Obradović, načelnik v fin. ministrstvu dr.

Veleblagovnice se ne smejo ustanavljati

Razpis trgov. ministra banskim upravam

Kr. banska uprava v Ljubljani je poslala Zbornici za TOI pod VIII. št. 547/4 z dne 3. januarja 1939 razpis ministrstva za trgovino in industrijo II. br. 48.563/4 z dne 23. decembra 1938, ki se tiče izdajanja dovolil za trgovske obrate velikega obsega (veleblagovnice) in ki se glasi:

»V smislu določila čl. 5. uredbe o trgovinskih obratih velikega obsega min. svet. št. 873, z dne 26. oktobra 1937, objavljene v »Službenih novinah« z dne 27. oktobra 1937., št. 244 (in v »Službenem listu« kos 88, z dne 3. novembra 1937.), bi se mogla začeti s 1. januarjem 1939. izdajati dovoljenja za ustanavljanje novih trgovinskih obratov velikega obsega (veleblagovnic) v mestih z nad 50.000 prebivalci, kakor bi se moglo tudi dovoliti ustanavljanje podružnic in prodajalnic obstoječih veleblagovnic v teh mestih.

Ker gospodarske razmere v državi na splošno, a v omenjenih mestih še posebej ne dovoljujejo ustanavljanje takšnih obratov, odrejam s tem, da se do nadaljnjie odredbe in kljub členu 5. preje citirane uredbe ne smejo izdajati niti dovolitve za ustanavljanje novih trgovinskih obratov velikega obsega (veleblagovnic) niti dovolitve za ustanavljanje podružnic ali prodajalnic obstoječih trgovinskih obratov velikega obsega (veleblagovnic).

Odluke o odklonitvi prošnje za dovolitev preje navedenih obratov naj kr. banska uprava v vsakem konkretnem primeru utemelji z razlogi, ki so navedeni v čl. 3., odstavek 2., prej citirane uredbe.

Po tej odredbi se mora kr. banska uprava ravnati najstrože in brezpogojno.

Minister za trgovino in industrijo:
Kabalin s. r.

Odst. 2. čl. 3. uredbe se glasi: Dovolitve se izdajajo po svobodni presoji glede na občne interese in po dejanski potrebi kraja in pokrajine, kjer se obrat opravlja.

Praktično so z razpisom trgovinskega ministra veleblagovnice še nadalje prepovedane. Kakor smo kot praktični gospodarski ljudje z doseženim praktičnim uspehom zadovoljni in za dobro voljo g. ministru inž. Kabalinu tudi hvaležni, moramo vendarle dostaviti, da bi

bili mnogo bolj hvaležni, če bi se izdala nova uredba oz. še bolje, če bi se uzakonila uredba, kakor so jo predlagale naše zbornice. Kajti to bi bilo res celo delo in ustanavljanje veleblagovnic bi bilo tudi pravno prepovedano. Danes pa je po uredbi ustanavljanje veleblagovnic prav za prav že dovoljeno, samo izdajanje dovolitev je ustavljeno. Seveda se zaradi razpisa trgovinskega ministra nove veleblagovnice ne bodo mogle ustanoviti in tudi ustanavljanje podružnic in prodajalnic obstoječih veleblagovnic je zaenkrat nemogoče. Ali ta praktična prepoved izdajanja dovolitev je le začasna, dokler trgovinski minister vztraja na svojem razpisu. Kaj pa če nastanejo spremembe v vladi in če bi bil imenovan nov trgovinski minister? V tem primeru je popolnoma negotovo, če bi nova prepoved izdajanja dovolitev tudi še obveljala.

Razlika je pač naslednja: Po uredbi je bilo ustanavljanje veleblagovnic in njih podružnic sploh prepovedano do 31. dec. 1938. Sedaj pa je le do nadaljnjega prepovedano izdajanje dovolitev za usta-

navljanje veleblagovnic in njihovih podružnic. Razlika je bistvena in položaj se je za veleblagovnice zboljšal. Samo če ona beseda »do nadaljnjega« pade, pa imajo vse, kar so hoteli doseči.

Trgovstvo mora zato vztrajati na tem, da se ustanavljanje veleblagovnic, njihovih podružnic in prodajalnic prepove posebno uredba, ker samo na ta način je trgovstvo varno pred presenečenji. Ker je razpis trgovinskega ministra dokaz, da g. minister sam priznava upravičenost zahteve trgovstva, da se veleblagovnice ne dovolijo, upamo tem bolj, da bo ustregel želji domačega trgovstva ter obvaroval z novo uredbi našo nacionalno trgovino pred prodiranjem tujega kapitala.

S tem bo tudi moralno krepko podprl vse, ki se bore proti škodljivemu prodiranju tujega kapitala, ker bo nova uredba, kakor so jo predlagale zbornice, pomenila v resnici celo dejanje v boju za ohranitev domače trgovine proti prodiranju tujega velekapitala. Tem bolj zato pričakujemo, da bo nova uredba tudi izdana.

Za znižanje trošarine na sladkor

Da je naš sladkor predrag, je stara resnica in tudi najbolj zagriženi fiskalisti ne morejo te resnice zanikati. Posledica predragega sladkorja je, da njegova potrošnja pada, zaradi tega pa tudi njegova proizvodnja. Lani smo že skoraj bili na tem, da bi morali začeti sladkor uvažati.

Sladkor bi morali zato na vsak način poceniti, poceniti pa se more le z znižanjem državne trošarine na sladkor. Fiskalisti pa o tem nočejo nič slišati, ker kje bo potem dobila država potrebne dohodke, če pa pade dohodek od trošarine.

En odgovor na to vprašanje je bil že ponovno podan in ta je, da se bo znižanje trošarine v znatni meri kompenziralo že s tem, ker se bo dvignila potrošnja sladkorja. Drugi odgovor pa daje »Privredni pregled«. Predlaga namreč, da se trošarina na sladkor zniža, zato pa se naj v večji meri obdači tobak. Sladkor je neobhodno potreben in spada v osnovno ljudske prehrane, tobak pa ni potreben, temveč je

luksus. List je mnenja, da niti kadileci ne bi godrnjali, če bi vedeli, da plačujejo dražji tobak samo zato, da se je sladkor pocenil. Mislimo, da je ta predlog na vsak način upoštevanja vreden in da se mu objektivno niti ne more oporekati.

»Privredni pregled« pa dodaja temu svojemu predlogu še dodatni in silno umesten predlog. Pravi namreč: Naša tobačna industrija in njena organizacija je res že starinska in ravno v tej industriji se zadnjih 20 let ni nič spremenilo. Vse, kar se je storilo, je samo to, da se prodajajo tobačni izdelki v bolj luksuznih zavitkih. Če bi pa podrobneje pregledali delo naše državne uprave monopolov, bi mogli samo pri osetnih izdatkih najti tako velike prihranke, da bi že z njimi mogli znižati državno trošarino na sladkor za 30 odstotkov.

In o tem slednjem smo tudi mi trdno prepričani. Birokratizem, ki se je naravnost zajedel v našo upravo, jo tako silno podražuje, da ni nikdar zadosti dohodkov. Kaj

Ljubiša Mikić, načelnik v zun. ministrstvu Sveta Lazarević, dr. Petrović, upravitelj Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, inž. Manojlović, višji svetnik v gozdarskem ministrstvu, Risto Santić, trgovinski ataše pariškega poslaštva ter pripravnik Borivoje Simović.

Takse za potrdila o kakovosti izvoznega sadja

Minister za trgovino in industrijo je izdal v soglasju s finančnim ministrom naslednji odlok:

Na podlagi čl. 97. odst. 1, uredbe o organizaciji Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine ter po sporazumu s finančnim ministrom odločam, da se morajo plačati za potrdila, ki jih izdaja zavod o predpisani kakovosti izvoznih proizvodov, Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine naslednje takse:

grozdja	za tono 10 din,
sveže grozdje	za tono 15 din,
suhe češplje	za tono 15 din,
suha jabolka in	
suhe hruške	za tono 10 din,
orehi v lupinah	za tono 10 din,
pekmez iz češpelj	za tono 15 din,
vino	za 100 l 3 din,

Kadar se izvozne pošiljke teh predmetov odpošiljajo v tujino kot kosovne pošiljke, t. j. kadar ena pošiljka ne presega teže ene tone, se plača taksa za vsako izdano potrdilo o kakovosti za te pošiljke din 20. Te takse se plačujejo s posebnimi kolki, ki se natisnejo na potrdilih v smislu čl. 3. pravilnika o računovodstvu zavoda.

Vprašanje izkoriščanja naših žitnih kontingentov za Italijo

Po zadnjem sporazumu nam je priznala Italija letni uvozni kontingent za pšenico v vrednosti 25 milijonov lir in 15 milijonov lir za koruzo. Ker pa najbrže ne bomo imeli toliko koruze za izvoz v Italijo, je italijanska vlada pristala na to, da moremo namesto koruze izvoziti pšenico. O tem pa mora biti obveščena italijanska vlada najkasneje do 31. marca.

Drugo vprašanje pa je, če bomo sploh mogli izvoziti vso to količino pšenice, ker je namreč naša pšenica predraga. Naša delegacija je najprej zahtevala, da plača Italija pšenico po 80 lir za 100 kg, kar pa je italijanska delegacija odklonila, ker je ta cena 100% nad svetovno pariteto. Pač pa je bila italijanska vlada pripravljena plačati pri ceni 50 lir za stot 25% dodatka, pri ceni do 60 lir 20 in pri ceni nad 60 lir po 15% dodatka. Na noben način pa naša pšenica ne bi smela veljati več kot 73 lir franko Postojna ali Reka, to je največ 166 din. Ker plačuje Prizad pšenico po 160 din, je le malo verjetno, da bi mogel po tej ceni prodajati pšenico v Italijo. Tako nastaja zopet resna nevarnost, da bodo previsoke cene pšenice zopet morali plačati oni kraji, ki imajo premalo pšenice, ki so agrarno pasivni. Zopet bodo morali reveži podpirati bogataše.

Mestna plinarna mariborska

je v preteklem letu proizvedla 835.200 kubičnih metrov plina. Produkcija koksa je znašala 811 tisoč kg, katrana 80.500 in grafita 950 kg. Kar se tiče konsuma, odpade pretežni del, 49%, na gospodinjstvo, 31% na obrt in 20% na industrijo. Ko bo v par mesecih instalirana nova komorna peč, bo, kakor zatrjujejo v krogih Mestnih podjetij, koks mnogo boljše kakor doslej in tudi produkcija bo večja, ker se bodo zgube precej zmanjšale. Lani je bilo položenih tudi precej plinskih cevi in znaša sedaj celotna dolžina plinovodov v Mariboru 42 kilometrov. Letos proslavi plinarna sedemdesetletnico svojega obstoja.

Kronika tujega kapitala v Jugoslaviji v letu 1938

II.

Največjo senzacijo je zbudila vest o ustanovitvi nemške delniške družbe s pol milijona RM kapitala v Beogradu, z monopolno pravico za nakup vseh rudarskih proizvodov v Jugoslaviji za Nemčijo. Svetovni kemični koncern I. G. Farbenindustrie, ki je leta 1937. dobil v svoje roke Jugoslov. serum zavod ter podjetje »Patria« v Subotici, je začel leta 1938. misliti na to, da ustanovi v Jugoslaviji tovarno za celulozo in volno iz bukovine. Nemški trust dušika pa je začel pogajanja za ustanovitev tovarne azota v Baroševu pri Lazarevcu.

Neka skupina beograjskih industrialcev ima namero, da organizira tvornico za sestavljanje avtomobilov iz delov, ki bi jih uvažala iz Nemčije. Neki angleški koncern pa namerava vložiti do 60 milijonov din za tovarno za izdelovanje bombažnega sukanca na ozemlju predvojne Srbije.

Tuji kapital ne prihaja v Jugoslavijo le z namenom, da ustanovi nova podjetja, temveč tudi zato, da prevzema in povečuje že obstoječa podjetja. V l. 1938. so bili konstatirani štirje takšni primeri. Špediterska družba Schenker v Zagrebu je povečala kapital od 3 na 5 milijonov din (in prenesla svoj sedež iz Zagreba v Beograd), družba Jugmayer in Gruber je povečala glavnicu od 5 na 75, Jugočeska od 20 na 40 in Mednarodna petrolejska družba v Kluju od 25 na 125 milijonov din. Skupno znašajo ta povečanja glavnice 34 milijonov din.

Zlasti vzbuja pozornost povečanje glavnice petrolejske družbe v Selnici, ki je bilo izvršeno s švicarskim kapitalom (Schweiz. Holding Handel, ki je afilacija Schweiz. Bankvereina). A tudi druge tuje družbe so se začele živo zanimati za naš petrolej. Tako Jugoslov. izkoriščevalna družba, v kateri je zainteresirana ameriška družba Standard Oil ter družba »Panonijac«.

Zmanjšanje glavnice pri družbah pod tujim vplivom je bilo le redko. Srbsko-švicarska banka je znižala glavnicu od 10 na 5 milijonov din, kar je posledica povečanja domače destilacije ter zmanjšanja uvoza naftinih derivatov. Kot zmanjšanje se more tudi smatrati odkup paketa delnic od tujih lastnikov. Tu gre za Jugoslov. kreditni zavod, ki je bil ustanovljen l. 1927. v Beogradu in je ta zavod odkupil paket svojih delnic, ki so bile v rokah budimpeštanske Ungarische Escompte und Wahler Bank, da je postal zavod popolnoma naš.

Casopisi so nadalje poročali, da se Italijani živo zanimajo za postavitev električne centrale na reki Korani ter za elektrifikacijo železnice Sušak-Srbske Moravice.

Direktno so prizadeti jugoslovanski interesi tudi za načrti Nemčije, da fuzionira vsa avstrijska in nemška paroplovna podjetja na Donavi (Donaudampfschiffahrtsgesellschaft je že v nemških rokah) ter dobi s tem premoč na Donavi.

Preteklo l. 1938. se more označiti tudi pomembno leto za razvoj vodilnih tujih podjetij. Selection Trust je izvršil fuzijo svojih ju-

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3

Telefon št. 22-72.

goslovanskih podjetij z glavnim podjetjem, t. j. s Trepča Mines Limited, kakor se tudi imenujejo vsa zedinjena podjetja. Na prizadevanje jugoslov. vlade je ta družba ustanovila dve afilirani delniški družbi, topilnico svinca v Zvečanu (glavnica 10.000.000 din) in topilnico cinka v Šatcu (glavnica 30 milijonov din). Za ustanovitev teh dveh novih družb pa ni bil ustanovitelj potreben noben nov kapital, temveč se je glavica vzela iz čistega dobička Trepče Mines Limited. Kot protivrednost za zmanjšanje dobička pa je dala naša vlada družbi velike davčne, carinske in druge ugodnosti.

Ta metoda, da se s privilegiji pridobi tuja družba za nove investicije, je bila že preje uporabljena pri družbi Borskih rudnikov. Ob svečani blagoslovitvi nove rafinerije za baker je med drugim dejal min. predsednik dr. Milan Stojadinović: »Mi bomo še dolgo navezani na tuji kapital, vendar pa ta ne sme biti naš izkoriščeval-

lec, temveč naš sodelavec. Pravični interes na vloženo glavnicu mora biti zagotovljen, toda kapitalistični interes ne sme biti edini cilj. Meje in smer delavnosti tujega kapitala mora določiti država.«

Na koncu svoje razprave omenja Rosenberg, da je naše časopise posvečalo vse l. 1938. posebno pozornost tujim trgovskim potnikom in zastopnikom, katerih škodljivo delovanje za naše narodno gospodarstvo je očitno.

Posebne važnosti za nas pa so posledice, ki bodo nastale zaradi priključitve Avstrije in sudetskih krajev k Nemčiji. S tem bo v nemških rokah koncentriran znatni del tujega kapitala pri nas in ne le industrijskega, temveč tudi bančnega. Nemcem se sedaj odpira mnogo bolj uspešno izkoriščanje našega gospodarstva kakor dosedaj. Nujno potrebno je, da temu pojavu posvetimo mnogo več pozornosti!

Gospodarski vidiki nove Češkoslovaške

Pod gornjim naslovom objavlja angleški tednik »New Statesman and Nation« zanimiv članek o Češkoslovaški, ki se bavi tudi z gospodarskimi posledicami oktobrskih dogodkov. Predvsem pa ugotavlja znano dejstvo, da je izvedba monakovske pogodbe daleč zašla od izpovedanega načela »samoodločbe«, kar da dokazuje tudi opustitev plebiscita, in da je mednarodna komisija storila običajno vse tisto, kar je predlagala vojaška podkomisija, ki je bila popolnoma pod nemškim vplivom.

Posledica tega je bila, da je povsod, kjer je šlo za gospodar-

ske ali strateške interese, padla odločitev v prid Nemčije, ne glede na to, ali je v dotičnih krajih prevladovalo nemško ali češko prebivalstvo. Nove meje so očitno namerno prerezale važne železniške proge Češkoslovaške, prisodile Nemčiji češko mesto Ervénice z elektrarno, ki preskrbuje Prago z elektriko, in češki okraj Březov, v katerem je vodni rezervoar za Brno.

Nadalje naštevajo članek 21 manjših mest s skupnim prebivalstvom 106.000 Čehov in 24.000 Nemcev, ki so bila vsa prisojena Nemčiji, in navaja vzroke:

	Čehov	Nemcev
Znojmo	11.691	7.988
Poštorna	3.503	285
Polička	4.034	90
Štramberk	3.200	47
Petrkovice	2.249	311
Svinov	3.035	411
Trebovice	1.751	71
Kopřivnice	3.968	697

Posebno zanimiv je zadnji primer. Godesberski ultimati ni zahteval Kopřivnice. Sele ko se je vrnil g. Funk s svojega potovanja po Balkanu z velikimi naročili na železniške vagona za Turčijo in našel domače nemške tovarne vse zaposlene z drugimi deli, je bila postavljena in tudi uslišana želja, naj se dá Nemčiji ta nova velika tvornica železniških vozov. Angleški list se vprašuje, ali bo Turčija to naročilo, ki bi ga sicer najbrže bila oddala Veliki Britaniji, plačala Nemčiji iz angleškega posojila, ki ga je pred kratkim dobila!

Zanimiv je tudi okraj Krumlov, ki ima prav tako češko večino. Tu ne gre toliko za narodno vprašanje. Toda v tem okraju so bila veleposestva grofa Kinskega, velikega simpatizerja narodnosocijalistične Nemčije. Leta 1919 je bila tu izvedena agrarna reforma s primerno odškodnino prejšnjemu lastniku. Sedaj bo ta reforma razveljavljena, pač brez odškodnine sedanjim lastnikom!

Ozemlje, ki ga je zasedla Poljska, je »osvobodilo« 80.000 Poljakov, a pridalo 180.000 Čehov češki manjšini na Poljskem. Razen tega je Češkoslovaška tudi tu izgubila važna gospodarska sredstva in veliko železniško križišče. Da ni izgubila tudi Moravske Ostrave, je po mnenju cinikov, kakor piše

O p a z k e
železniško križišče
železniško križišče
tovarna razstreliv
tovarna cementa
železniška tovarna
radio postaja (Moravska Ostrava)
nova elektrarna za M. O.
»Tatra« motorna tovarna in največja tvornica železniških vagonov v Srednji Evropi

angleški list, posledica tega, ker je zadnje poletje kupila Lloydova banka od dunajskih Rothschildov njihove akcije v vitkovskih tvornicah!

Madžari so pa zasedli popolnoma slovaška oziroma ukrajinska mesta Užhorod, Mukačevo in Košice in pogubno razdrli zapadno-vzhodne zveze.

List ugotavlja ob tem težavni gospodarski položaj nove Češkoslovaške in tudi naglašja, da bo odvisno od finančne pomoči zapadnih velesil, posebno Vel. Britanije in Združenih držav, ali si bo mogla Češkoslovaška sploh opomoči in vsaj v svojih mejah ohraniti nekakšno samostojnost.

Nad pol milijona kilometrov

so prevozili lani v Mariboru mestni avtobusi. Statistika izkazuje 552.398 kilometrov. Z avtobusi v mestnem ali podeželskem prometu se je peljalo 1.111.631 oseb. Vsak Mariborčan se je torej lani peljal z mestnimi avtobusi povprečno 287 krat. Seveda pa je ta številka zaradi okoličin znatno manjša.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“

Politične vesti

Min. predsednik Chamberlain in zun. minister Halifax sta odpotovala v Rim. Na poti sta se ustavila v Parizu. Pred njunim odhodom je bila v Londonu seja ožjega ministrskega sveta. Kakor poroča »Times«, ne bosta Chamberlain in Halifax v Rimu posredovala med Italijo in Francijo. Tudi ne bosta skušala pripraviti Italije do odstopa od politike osi Rim-Berlin. Neresnična je po pisavi londonskih listov tudi vest, da bi zastopnika angleške vlade ponudila Italiji odškodnino za odpoklic italijanskih čet iz Španije. Priznanje pravice vojskujoče se države gen. Francu pa je še nadalje odvisno od odpoklica italijanskih čet.

Ves svetovni tisk označuje kot najvažnejši sedanjí dogodek sestanek ministrskega predsednika Chamberlaina z Mussolinijem. Vsi listi se strinjajo v tem, da bo glavni predmet razgovora sredozemsko vprašanje s posebnim ozirom na rešitev španskega vprašanja.

Francoska vlada odklanja vsako konferenco štirih velesil, dokler se Francija z Italijo popolnoma ne dogovori o vseh spornih vprašanjih.

Nekateri poljski listi pišejo, da skušajo Francozi Nemce odvrniti od drugih problemov in da jih zato nalašč spominjajo na Ukrajino.

Rezultat Beckovih razgovorov s Hitlerjem označujejo švicarski listi tako, da ohrani Poljska svojo nemško orientacijo. Obe stranki sta se izrekli za nadaljevanje z nemško-poljskim paktom začete politike.

Winston Churchill je odpotoval v Pariz na tritedenski dopust. V Parizu bo imel več sestankov s francoskimi politiki.

V Marseilleu se je vkrcal drugi bataljon senegalskih strelcev za Džibuti.

Litvinov se je peljal na zasedanje Zveze narodov v Ženevi skozi Varšavo, a se v Varšavi ni ustavil.

Posebna delegacija Podkarpatske Ukrajine je prišla v Budapešto ter predlagala madžarski vladi, da bi odstopila Madžarski 25 vasi, če bi Madžarska odstopila Podkarpatsko Ukrajini mesti Mukačevo in Užhorod. Madžarska vlada pa je ta predlog popolnoma odklonila in o njem sploh ni hotela razpravljati.

»Slovake«, glavno glasillo slovaške ljudske stranke, zahteva razpust osrednjega praškega parlamenta, ker da ne odgovarja več razpoloženju volivcev. List zahteva nadalje, da dobita Češka in Moravska nove poslance.

Voditelji češkoslovaške komunistične stranke Krašna, Šmeral in Gottwald so pobegnili v Sovjetsko Rusijo.

Predsednik karpatske ukrajinske vlade Vološin je izjavil, da je Karpatska Ukrajina mnogo premajhna dežela, da bi se smela vmešavati v veliko vprašanje samostojnosti Ukrajine. Zadovoljni morajo biti s tem, kar so dosegli ter delati na to, da bodo v družbi s Čehi in Slovaki utrdili svojo mlado državo.

Novo izvoljeni železni zbor v Klajpedi je podal kolektivno ostavko, kar smatrajo politični krogi kot prvi korak k priključitvi Klajpede k Nemčiji.

Mussolini je odklonil željo predsednika Roosevelta, da bi dovolil naselitev Židov v Etiopiji. Izjavil pa je, da je pripravljen posredovati pri Hitlerju, da bi smeli židovski emigranti iz Nemčije vzeti nekaj denarja s seboj. Zaradi poslabšanih odnosov med nemškimi vladnimi krogi in Rooseveltom pa se dvomi, da bi imelo posredovanje Mussolinija pri Hitlerju uspeh.

Guverner Klajpede je obvestil klajpedske Nemce, da bo v bodoče nemščina popolnoma enakopravna z litovščino na vsem klajpedskem ozemlju.

Madžarska vlada je priznala Mandžukuo.

Republikanci v Španiji so začeli ofenzivo tudi pri Toledu. Republikanci poročajo, da je njih ofenziva uspešna. Francosci pa to zanikajo.

Maršal Čangkajšek je dal novo izjavo, da je popolnoma nemogoče, da bi sprejela Kitajska japonske pogoje. Pravi, da so ti pogoji isti, ki jih ni mogla Kitajska sprejeti že pred pričetkom vojne z Japonijo. Ni se Kitajska toliko borila, da bi postala na vse zadnje japonska kolonija. To pa bi postala, če bi sprejela japonske pogoje. Kitajska ne bo kapitulirala, ker ima jasno pred očmi, za kaj se bori. Kitajci ne sovražijo japonskega naroda, ki je kitajskemu po kulturi in jeziku tako blizu, temveč samo japonske militariste.

Novi japonski ministrski predsednik Hironuma je izjavil, da je Japonska konstitucionalna država in da se bodo pravice parlamenta in polni meri upoštevale. Nikakor ne misli ustanoviti enobne stranke. Pač pa je treba, da se prav vse sile naroda mobilizirajo in s tem premagajo vse težkoče, ki jih povzroča kitajska vojna.

Denarstvo

Tečaji so se nekoliko okrepili

Po zastanku zaradi pravoslavnih božičnih praznikov je na beograjski borzi zopet oživel kupčevanje. Tečaji drž. vrednostnih papirjev so se v splošno utrdili, zlasti vojna škoda, ki je narasla na 474—475. Drugi papirji so dosegli te tečaje: 7% investicijsko posojilo 100 do 101, 4% agrarne obveznice 61—, 6% begluške 90'75—91, 6% dalmatinske 90—90'25, 8% Blair 98 do 98'50, 7% Blair 91'75—92'25 in 7% stabilizacijsko posojilo po 97'50 dinarjev.

Delnice Narodne banke so bile po 7.725—7.750, delnice PAB po 226'50—227'50.

Odlog plačil

za dobo 6 let je dovolilo kmetijsko ministrstvo zadrugama:

Hranilnici in posojilnici v Ljubljani za dolgove, nastale pred 26. novembrom 1936. in

Posojilnici v Slov. Bistrici za dolgove, nastale pred 18. avgustom 1938.

Obrestna mera za stare vloge je znižana na 2 odstotka.

Generalna lista izžrebanih 2 in pol odstotnih obveznic vojne škode

je te dni izšla v samozaložbi Augusta Pertot-a, uradnika Ljubljanske kreditne banke v Ljubljani. Knjižica vsebuje vse potrebne podatke o vseh do sedaj izžrebanih 3114 obveznicah vojne škode, tega pri nas najbolj popularnega papirja: urejena je po dosedanjih izdajateljevih izkustvih v aritmetičnem redu, tako da je vsem interesentom prihranjen nepotreben in zamudno iskanje po malo preglednih uradnih žrebnih listih, ki jih izdaja finančno ministrstvo. Ker je knjižica pregledana in overovljena od ljubljanske borze, je s tem podano jamstvo za absolutno točnost in zanesljivost v pogledu soglasja z uradnimi listami. Knjižica se toplo priporoča, stane din 20'— in se naroča pri založniku: Ljubljana, Gledališka ul. 13.

Finančni minister je odredil, da more Poštna hranilnica pri obračunavanju taks in provizij v čerkovnem prometu zaokrožiti zneske na dinarje oz. na 50 par v svojo korist.

Seja upravnega odbora Banke za mednarodna plačila v Baslu je bila dne 9. t. m. Na seji so se obravnavala zlasti interna vprašanja banke, govorilo pa se je tudi o ukrepih angleške vlade v zaščito funta pred spekulacijo. Konstatirano je nadalje bilo, da se je začel kapital vračati v Francijo in se je s tem njen finančni položaj zboljšal. Neoficijalno pa se je govorilo tudi o finansiranju izseljevanja Židov iz Nemčije.

Angleške zavarovalnice so zvišale zavarovalne premije povprečno za 3—4%. Zvišanje utemeljujejo z večjimi davki, zlasti z zvišanjem dohodnine in obrambne doklade. V resnici pa so glavni vzrok zvišanja razne konverzije posojil, ker se je s tem dohodek zavarovalnic od naloženega denarja znatno znižal.

Angleška banka je v sporazumu s Francosko banko odredila nekatere omejitve za nakup tujih deviz in valut, da se s tem prepreči spekulacija s funtom. Ameriški finančni krogi te odredbe Angleške banke v celoti odobravajo.

Guverner Angleške banke je imel več sestankov s predsednikom Reichsbanke dr. Schachtom. Dosedaj o njunih razgovorih še ni bilo izdano nobeno sporočilo.

Uradni dan Zbornice za TOI v Ptuj

Uradni dan Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani bo za Ptuj, ptujsko okolico, Ormož, Ljutomer, Mursko Soboto in Dol. Lendavo v četrtek 19. januarja v prostorih Združenja trgovcev za mesto Ptuj - Narodni dom.

Gospodarski interesi Anglije v Sredozemlju

Pomen Sueškega prekopa zmanjšan

Se pred vojno je dejal italijanski državnik San Giuliano, da nima nihče pravice nazvati Sredozemsko morje kot »mare nostrum«, ker mora biti to morje svobodna pot za vse narode. Dogodki zadnjih let pa dokazujejo, da delajo nekatere velesile na to, da bi si zagotovile v Sredozemskem morju takšno močno pozicijo, da bi mogle vsak hip preprečiti svobodno gibanje po Sredozemskem morju. Sporazum, ki je bil lani sklenjen med Italijo in Vel. Britanijo, je imel tudi ta glavni namen, da zagotovi Vel. Britaniji svobodno pot iz Gibraltarskega skozí Sueški prekop v Indijo. Kajti ta zveza je za Vel. Britanijo in njen kolonialni imperij življenjskega pomena. Ta zveza pa danes ni več tako varno zagotovljena ko nekdanj. Kajti z letali in lahimi ladjami je mogoče vsak hip pretrgati to zvezo in pred napadi iz letal ter lahkih mornarstevskih ladij velike hitrosti ne morejo uspešno zavarovati tovarne in osebne parnike niti vojne ladje, ki spremljajo te ladje. Še bolj pa morejo svobodno pot Gibraltarskega Suez ogroziti podmornice. Posledica vsega tega je, da je prosta zveza skozí Sredozemsko morje zagotovljena danes le v mirnem času.

Ohranitev te svobodne zveze skozí Sredozemsko morje pa je v največjem gospodarskem interesu Vel. Britanije, kajti še vedno ni na svetu pomorske zveze, ki bi imela tako velik blagovni promet, kakor gre dan na dan skozí Sueški prekop. Velika večina teh ladij pa je angleška. Zato mora Vel. Britanija gledati na to, da je in ostane ta veliki tovarni promet prost in neodvisen, pa čeprav danes nima več Sueški prekop iste ga pomena ko nekdanj.

Zaradi visokih prevoznih pristojbin skozí Sueški prekop se danes že izplača zlasti za surovine daljša pot okoli Rta Dobre nade. Ta pot se splača danes tudi zato, ker so zaradi španske vojne tudi zavarovalne premije zelo povišane za vse parnike, ki gredo skozí Gibraltarsko ožino. Včasih so parniki dajali prednost poti skozí Sueški prekop tudi zato, ker jim ni bilo treba vzeti s seboj toliko kuriva in so mogli zato povečati tovor. Danes pa potrebuje kurivo za Dieselove motorje mnogo manj prostora, da je tudi ta prednost Sueškega prekopa znatno zmanjšana. Poleg tega pa je Vel. Britanija tako dobro organizirala pot okoli Afrike, da ni treba parnikom niti jemati posebno mnogo kuriva s seboj, ker so na vseh važnejših točkah ustanovljena potrebna skladišča. V primeru vojne more danes Vel. Britanija nakrat dirigirati ves svoj tovarni promet namesto skozí Sueški prekop okoli Afrike.

Seveda pa bi bil to le izhod za silo, ki bi se mu Vel. Britanija raje izognila, kajti tudi v Sredozemskem morju samem ima Vel. Britanija znatne gospodarske interese. Predvsem v Egiptu, kjer nabavlja Anglija velikanske količine egiptskega bombaža. V Palestini se nadalje končuje velika vodna cev za mosulski petrolej. A tudi sicer spada Palestina in Egipt v gospodarsko interesno sfero Anglije. Tudi v Grčiji ima Anglija znatne gospodarske interese, v zadnjem času pa se angleški kapital tudi zelo zanima za Turčijo. V prejšnjih desetletjih je bil vpliv angleške trgovine v Sredozemskem morju še večji, vendar pa tudi še danes odpade od celotne angleške trgovine na leto 12% na trgovino v Sredozemskem morju. Absolutno je angleška trgovina v Sredozemskem morju še vedno večja ko italijanska.

Zato se tudi Vel. Britanija nikakor ne more dezinteresirati na Sredozemskem morju in zato mora z vsemi sredstvi braniti zlasti svobodno morsko poti skozí Sredozemsko morje. V tem oziru pa se njeni interesi tudi popolnoma krijejo s francoskimi in zato je tudi naravno, da vodita obe državi popolnoma enako politiko v Sredozemskem morju. Kakor pa že dokazuje uvodoma citirani izrek italijanskega državnika, bi se mogli tudi italijanski interesi vskladiti z angleškimi. V tem primeru pa

bi moglo priti do nove razdelitve interesnih sfer in zato tudi za nas ni egalno, kakšen bo končni sporazum o Sredozemskem morju. Naša država je tu zelo zainteresirana in zato bi morali razvoju sredozemskega vprašanja posvečati vso pozornost.

sko orientirani. A morske ceste odpirajo svobodna pota v svet in pomorska trgovina prinaša narodom blagostanje.

Monopolizacija italijanske zunanje trgovine napreduje

Na kratko smo že poročali, da se je v Italiji ustanovila od države privilegirana družba za uvoz kave in še nekatere enako privilegirane družbe za uvoz predmetov, ki niso v direktni zvezi z avtarkijo. Ustanovitev teh družb je posledica načelnega sklepa fašistične korporacije trgovcev, da se sploh vsa uvozna trgovina podredi javni kontroli. V ta namen se bodo ustanovile sploh za vse vrste uvozne trgovine posebne osrednje družbe, ki bodo edine imele pravico za svoje člane nakupovati v tujini surovine, polsurovine, a tudi finalne izdelke. Član teh družb more postati vsaka italijanska trdka, ki ima pravico uvažanja. Vse uvozne licence in vse ji priznane kontingente pa mora odstopiti osrednji družbi, ki bo zanjo naročala v tujini blago. Osrednja družba vsake stroke bo torej naročala v tujini blago na račun v njej včlanjenih trdk ter bodo te nosile ves riziko. Osrednja družba bo le komisionar teh trdk ter bo imela te popolnoma v roki, ker bo ona razpolagala z vsemi licencami in kontingenti. Trdka, ki v to osrednjo družbo ne bi hotela vstopiti, tudi dejansko ne bo mogla več poslovati, ker je malo verjetno, da bi sploh še kdaj dobila uvozno dovoljenje.

Ta monopolizacija vse uvozne trgovine se utemljuje s tem, da se bo mogla na ta način vsa zunanja trgovina koncentrirati, s tem pa tudi uspešneje kontrolirati ter tudi ugodno vplivati na italijansko izvozno trgovino. Nekatere italijanske trdke da še vedno kupujejo v državah, ki le malo kupujejo v Italiji. Še važnejši pa je drugi razlog, zaradi katerega je prišlo do ustanovitve monopolnih uvoznih družb. V raznih oficijalnih komentarjih se je namreč poudarjalo, da vse polno italijanskih trdk ni izkoristilo svojih uvoznih dovoljenj, temveč da so ta prodale naprej za mnogo višje cene. Na ta način da se je razvila zelo cvetoča trgovina z uvoznimi dovoljenji. Posledica tega je bila, da so cene za uvozno blago neprestano rastle ter povzročale draginjo. Nove osrednje

družbe naj bi to verižniško trgovino odpravile. Popolnoma pa je seveda ne bodo, ker bodo po vsej verjetnosti živele same od tega, da bodo po njih naročeno blago prodajale svojim članicam po nekoliko višjih cenah. Na ta način se bodo tudi finansirale.

Drugo vprašanje pa je, če bo to izganjanje hudiča z belcebubom tudi prineslo uspehe. Italijanska uvozna trgovina si je dosedaj vendarle še ohranila neko elastičnost in pa tudi lastno iniciativo, ki je skoraj gotovo več koristila javnosti, kakor pa trgovina z uvoznimi licencami. Oficijalno poseganje v razvoj zunanje trgovine s svojim birokratizmom pa tudi ne bo brez slabih posledic, da je le malo verjetno, da bo novi monopolisti način zunanje trgovine bolj koristen. Nove osrednje uvozne družbe spominjajo precej močno na nemške nadzorne urade za surovine, čeprav so slednji le bolj kontrolne ustanove, ki dopolnjujejo nadzorstvo nad devizami.

Dosedaj so v Italiji dodeljevali devize edinole devizni uradi (valutno ministrstvo in Banca d'Italia), in sicer na ta način, da je uvoznemu dovoljenju avtomatično sledilo tudi dovoljenje za nakup za uvoz potrebnih deviz. Uvozna dovoljenja pa so se glasila na težo predmetov, dočim je bilo od uvoznih firm odvisno, kako se dogovore s tujimi trdkami glede cen. Tu se je nudila znova lepa prilika za posebne aranžmane s tujimi trdkami in mnoge italijanske trdke so dobile na ta način mnogo več deviz, kakor pa so jih dejansko potrebovale. Številni devizni procesi, ki so zaradi tega nastali, dokazujejo, kako veliko vlogo so igrale ravno te previsoke fakture.

V bodoče bo ostala italijanski importni firmi le še vloga državno avtoriziranega detalista, ki bo imel pri uvozu vedno manj besede, ker bo država oz. osrednja družba določila množino, ceno in kvaliteto blaga, ki se bo smelo kupiti v tujini. Trgovec bo imel le to nalogo, da njemu odkazano blago sprejme ter ga proda po določenih cenah.

Agrarna reforma na Madžarskem ne bo prehuda

Kmetijski minister grof Teleki je predložil vladni stranki svoj načrt o agrarni reformi, kakor se naj bi izvedla na Madžarskem. Po tem načrtu naj bi se na leto prepuščalo malim zakupnikom in malim kmetovalcem do 100.000 johov zemlje. Razmerje med veleposestvi in malo posestjo je, kakor pravi grof Teleki, na Madžarskem

neugodno in se je s trianonsko pogodbo še poslabšalo (?). Čeprav bi se moglo v zadnjih 22 mesecih razdeliti med kmetovalce 66.000 johov zemlje, se to ni zgodilo, da se je razmerje še poslabšalo. Ker ima Madžarska 103 veleposestev nad 5000 johov zemlje, naj bi se polovica tega zemljišča določila za agrarno reformo. V prvi vrsti pa

naj se uporabi za agrarno reformo vsa zemlja, ki pripada Židom ter pravnim osebam in bankam. Židom se naj sploh prepove, da bi smeli imeti v bodoče zemljo. Skupno bi prišlo po računih ministrskega predsednika Imredya za agrarno reformo 1.269.000 johov zemlje v posest. Vendar pa se agrarna reforma ne bi smela izvršiti prenaplajeno, ker ne sme trpeti kontinuiteta v proizvodnji. Zato je kmetijski minister mnenja, da se naj izvedba agrarne reforme na Madžarskem najprej 2 leti študira ter nato napravi cel načrt za njeno izvedbo. Ugotoviti je treba, v katerih krajih bi bila agrarna reforma za male kmetovalce najbolj koristna in priporočljiva.

Zunanja trgovina

Trgovinski minister je po vesti Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine znižal izvozno premijo za izvoz živih prešičev v Českoslovaško od 1'50 na 1 din. Izvozna premija pa se sploh ne bo izplačevala, če se prešiči prodajo na svobodnem trgu.

Izvoznike živih prešičev v Českoslovaško prosi Zavod za pospeševanje zunanje trgovine, da vpišejo za vse pošiljke živih prešičev v Českoslovaško v tovarne liste številko po trdila Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine.

Za izvožene žive svinje v Nemčijo bo plačeval Zavod za pospeševanje zunanje trgovine po odredbi trgovinskega ministra: za žive svinje nemški kontingent franko Dunaj 11 din za kg, za žive svinje dunajski kontingent Kl. A, din 11'50, Kl. B, 11'20 in Kl. C, 10'20 za kg franko Dunaj oziroma franko Gradec-Wienerneustadt.

Pogajanja nemškega gospodarskega ministra dr. Funka z italijanskimi gospodarskimi voditelji so bila uspešno zaključena ter je minister dr. Funk odpotoval iz Rima. Italijanski kralj je odklikoval ministra dr. Funka z velikim križem reda sv. Mavricija, najvišjim odlikovanjem, ki ga more dobiti tujec. Italijanski listi poudarjajo, da se bodo sedaj trgovinski odnosi med Nemčijo in Italijo še znatno poglabili.

V madžarskem gospodarskem življenju se vedno bolj kažejo znaki resne gospodarske krize. Promet na budimpeštanski borzi je padel lani za več ko polovico. Delnice so izgubile povprečno 52% svoje vrednosti. Nekateri vrednostni papirji so padli celo za 70%.

Madžarski finančni minister je znižal drž. davek na sladkor na 48 pengov za 100 kg. Cena sladkorja se je zato v Budapešti znižala od 128 na 106, na deželi pa od 132 na 108 pengov za 100 kg. Isto bi bilo treba napraviti tudi pri maslu.

Cena cementa se je v Franciji povečala s 1. januarjem 1939, za 20 frankov za tono.

Nove švicarske uvozne takse za agrarne proizvode

Švicarska vlada je izdala dne 27. decembra 1938 uredbo o uvažanju novih uvoznih taks za nekatere agrarne proizvode. Tako določa ta uredba takso za pšenico, ki je namenjena za krmo, na 6 šv. fr., za rž na 6, za oves na 3,50, koruzo na 3, laneno seme za izdelovanje olja na 1,50, za sezamovo seme na 4,50, seno an 1, oljnate pogače na 8, otrobe na 3, otrobe iz rži na 8, za denaturirano moko na 7,50 šv. fr. za mlinske odpadke na 7,50 šv. frankov za 100 kg. Nova uredba je 1. januarja 1939 stopila v veljavo. Nove takse se bodo porabile za fond za pospeševanje in dvig cen za mlečne proizvode ter živino.

»Službeni list«

kr. banska uprava dravske banovine z dne 4. januarja objavlja: Pravilnik podpornega sklada delavcev monopolnih naprav — Spremembo pravilnika o postranskih prejemkih uslužbencev državnih prometnih naprav — Spremembe v pravilniku o carinskih posrednikih — Odredbo o imenovanju izpraševalne komisije za posluževalce električnih naprav — Razne objave iz »Službenih novin«.

Nove knjige

Pregelj dr. Iv.—Tomšič dr. Fr.:

Slovstvena zgodovina Slovencev, Hrvatov in Srbov

v vprašanjih in odgovorih. Založila Jugoslav. knjigarna, l. 1938.

Str. 163, cena din 32.—

Odkar že več let ni dobili zna-
ne dr. Grafenauerjeve »Kratke
zgodovine slovenskega slovstva«,
ki ni bila le priljubljen učbenik,
temveč je dobro služila tudi mno-
goštevilnim drugim ljubiteljem
našega slovstva, ki se ne utegne-
jo poglabljati v večja slovstvena
zgodovinska dela, je nastala na
našem knjižnem trgu v tem po-
gledu prav občutna vrzel. Ne sa-
mo tisočji dijakov, temveč tudi
premnogi preprostejši prijatelji
lepe knjige so nujno potrebovali
takega kratkega pregleda, ki bi
jim nudil bistvene informacije in
orientacijo brez učenih podrobnosti.
Čeprav je to lepo delce se-
stavljeno v nekoliko nenavadni
obliki vprašanj in odgovorov (ki
je pa za dijakke najbrže prav pri-
pravna), bo s svojo pregledno raz-
delitvijo, preciznimi definicijami
ter kratkimi, a izredno plastičnimi
odgovori dobro služilo svojemu
namenu ter našlo nedvomno do-
stop v najširše plasti čitajočega
občinstva. To bi bilo tudi v naj-
večji meri želeli, zlasti zato, da
se vzbudi in vzgoji tudi v naj-
preprostejših bralcih smisel za
kvalitetno čtivo, ki ga marsikje še
tako pogrešamo. Ker začenja srb-
skohrvaška knjiga polagoma pro-
dirati že tudi v roke preprostej-
ših bralcev, bo to delce v svrhu
najnujnejše orientacije v srbsko-
hrvaškem slovstvu tem še prav
posebno dobrodošlo, kajti poleg
vseh pomembnejših slovenskih pi-
sateljev nas seznanja tudi z naj-
vidnejšimi predstavitelji hrvaške
in srbke literature.

Glede na vse povedano to pri-
ročno delce ne bo le izborna slu-
žila dijaštvu, kateremu je v prvi
vrsti namenjeno, temveč bi po
njem z velikim pridom morali
seči tudi prav vsi, ki se sicer ne
utegnejo podrobneje pečati z li-
terarnimi zgodovinami. Nizka ce-
na ter lepa žepna zunanja oblika
bosta ta lepi priročnik gotovo
prav kmalu popularizirali. Podo-
želski knjižničarji naj bi pa svoje
obiskovalce nanj še izrečno opo-
zarjali.

Dobave - licitacije

**Predelava stare bronaste žice v
novo žico.** Direkcija pošte v Ljub-
ljani razpisuje prvo pismeno lici-
tacio za oddajo predelave 5787 kg
stare bronaste žice ter bronastih
in bakrenih odpadkov v novo sil-
cium bronasto žico, 25 mm. Lici-
tacija bo dne 30. januarja ob enaj-
stih v pisarni ekonomskega odseka,
soba štev. 42, Sv. Jakoba trg 2/I.
Pogoji se lahko vpogledajo ali ku-
pijo po din 30.— v pisarni direk-
cije.

Uprava smodnišnice v Kamniku
razpisuje na dan 25. januarja 1939.
ob 11. uri drugo ofertno licitacijo
za nabavo 3000 kg lesenih kroglic
(lignum sanctum) in 30.000 kg olja
za kamnikat. Pogoji so na vpogled
v Zbornici za TOI v Ljubljani, dobe
se pa tudi pri upravi smodnišnice
za ceno din 40.—

DOBAVE

**Direkcija drž. železnice v Subo-
tici** sprejema do 13. in 17. januarja
ponudbe za dobavo lesenih kock za
kaldrmino; do 18. januarja za do-
bavo firneža, svinčenega minija,
cinkove bele barve in svinčenega
belila.

Štab mornarice kralj. Jugoslavije
v Zemunu sprejema do 17. januarja
ponudbe za dobavo platna; do
30. januarja za dobavo 20.000 kg
testenin.

Direkcija drž. železnice v Subotici
sprejema do dne 14. januarja po-
nudbe za dobavo ogrevalnih peči.
**Štab zrakoplovstva vojske v Ze-
munu** sprejema do 23. januarja
ponudbe za dobavo kontrolnih ži-
gov.

**Artilerijsko tehnični zavod mor-
narice Lepetane** sprejema do 27.
januarja ponudbe za dobavo paste
za čiščenje kovin, sode, mila, kali-
jevega mila, masti za usnje, etra,
čistega in denaturiranega alkohola,
raznih kemikalij, vazelina, mazila
za ležaje, raznih olj, bakrene žice,
kabela, papirja za registriranje in
tempiranje, krp za čiščenje in vol-
nenih krp, glicerina, jeklenih ščetk,
smirkovega platna, steklenega pa-
pirja, kositra, laka, raznih čopičev,
svinčenega minija idr.

Uprava Vojno-tehničnega zavoda
v Kragujevcu sprejema do 17. jan-
uarja ponudbe za dobavo raznega
električnega materiala; do 26. jan-
uarja ponudbe za razne svedre;
4. februarja raznih ščetk; 7. fe-
bruarja raznih zakovic; 10. febr-
uarja koka; 11. februarja lesnega
oglja.

LICITACIJE

Dne 13. januarja bo v intendant-
turi štaba Moravske divizijske obla-

sti v Nišu licitacija za dobavo 795
kg čaja in 8.520 kg sladkorja.

Dne 17. januarja bo v Zavodu
»Obiličev« v Kruševcu licitacija
za dobavo elektrotehničnega in te-
lefonskega materiala.

Dne 3. februarja bo pri Upravi
vojno-tehničnega zavoda v Kragu-
jevcu licitacija za dobavo orodnega
jekla; 4. februarja raznih strojev;
6. februarja raznih vijakov; 7. fe-
bruarja jeklenih trakov; 8. febr-
uarja sedlarskega sukanca in gurt.

Dne 6. februarja bo pri pred-
stojništvu mestne policije v Ma-
riboru ustna licitacija za dobavo
uniform za državno policijsko stra-
žo v Mariboru.

PRODAJA

Dne 26. januarja bo pri Direk-
ciji šum v Zagrebu licitacija za
prodajo raznega izdelanega lesnega
materiala.

(Predmetni oglasi so v pisarni
Zbornice za TOI v Ljubljani na
vpogled.)

Za poglobitev odnošajev z Anglijo

Velika Britanija si že delj časa
prizadeva poglobiti gospodarske
odnošaje do držav južnovzhodne
Evrope, v prvi vrsti do Jugoslavije,
ki jo smatra kot državo velike bo-
dočnosti, zlasti zaradi njenih na-
ravnih zakladov in agrarnih prid-
elkov. London stremi za tem, da
se poveča obseg zunanje trgovine
z našo državo s tem, da se poveča
angleški izvoz na Balkan in tudi
uvoz surovin, ki jih potrebuje an-
gleška industrija v vedno večji
meri. Iz tega razloga je bila tudi
pred par meseci ustanovljena an-
gleško-jugoslovanska trgovinska
zbornica v Zagrebu. Sedaj se mudi
že dva meseca v naši državi tajnik
londonske trgovinske zbornice go-
spod Stevens in proučuje možnosti
povečanja trgovine med obema dr-
žavama. Te dni je bil v Ljubljani,
v ponedeljek pa je došel v spre-
stvu tajnika zagrebške zbornice in
tajnika angleško-jugoslovanske tr-
govinske zbornice dr. Andresa, ki
ga spremlja na potovanju po naši
državi, v Maribor, da stopi tudi tu
v stike z našimi gospodarstveniki
in prouči možnost povečanja med-
sebojnega blagovnega prometa. Z
njim je prišel v Maribor tudi ge-
neralni tajnik ljubljanske zbornice
za TOI g. Mohorič.

Mr. Stevens je sprejel dopoldne
celo vrsto predstavnikov maribor-
skega gospodarskega življenja in
se podrobno informiral o gospo-
darskem stanju Maribora ter o nji-
hovih željah glede trgovine z Ve-
liko Britanijo. Podrobno so z go-
stom razpravljali predstavniki na-
še tekstilne industrije, ki so se po-
sebnost zanimali za bombaž, ki ga
morajo v veliki množini uvažati
ter imajo večer križ glede dobave.
Mr. Stevens si je ogledal tudi ne-
kaj podjetij, med drugim tudi ve-
letrgovino g. Miloša Oseta ter ne-
katere mariborske industrije, čijih
razvoj je vidno napravil nanj prav
ugoden vtis, ker ni pričakoval, da
bo pri nas industrija, zlasti pa tek-
stilna, že tako razvita. Angleški
gost se je popoldne peljal tudi v
Falo in si dodobra ogledal elek-
trarno, največjo v Jugoslaviji.

Zvečer je bil Mr. Stevens gost
rotarijskega kluba, v torek dopol-
dne pa je posetil še nekaj podjetij
in konferiral s predstavniki mari-
borskega gospodarstva, potem pa
si je ogledal tudi tvornico za du-
šik v Rušah. Popoldne se je vrnil
v Ljubljano. V kratkem odpotuje
v Beograd, kjer ostane menda še
nekaj tednov, da se na odločilnih
mestih informira o raznih važnih
gospodarskih zadevah.

Doma in po svetu

Nova narodna skupščina se se-
stane v ponedeljek, dne 16. t. m.
Štela bo 373 poslancev, od katerih
pripada po vsej verjetnosti JRZ 306
poslancev. Za sejo vlada veliko za-
nimanje, zlasti pa za izvolitev no-
vega skupščinskega predsedništva.
Glavni volivni odbor bo še ta te-
den dovršil svoje delo, nakar bo
izdal novoizvoljenim poslancem po-
trdila o njih izvolitvi.

Po ugotovitvah državnega glav-
nega volivnega odbora je dobila
pri zadnjih volitvah lista dr. Stoj-
adinovića 1.634.783 glasov, lista
dr. Mačka pa 1.364.524 glasov.

Bolgarska kraljica je na potu v
Italijo potovala skozi Ljubljano.

Z redom Belega orla I. stopnje
je bil odlikovan francoski zunanji
minister Georges Bonnet.

Za našega gen. konzula v Düssel-
dorfu je imenovan Branislav Di-
mitrijevič.

Ministrstvo za telesno vzgojo je
dovolilo podporo v višini 50.000 din
za ureditev velike smuške skakal-
nice v Planici.

Združenje trgovskih potnikov v
Zagrebu je na svoji letni skup-
ščini sklenilo, da izstopi iz Central-
nega društva trg. potnikov. Komu
v korist?

**Ustanovna skupščina francosko-
jugoslovanske gospodarske zbornice**
bo dne 15. januarja v Novem Sadu.

Mestna občina v Sisku mora pla-
čati na podlagi uredbe o odškod-
nini za dejanja izvršena iz politič-
ne mrznje okoli 10.000 din odškod-
nine.

**Veljavnost turško jugoslovanske-
ga sporazuma o opiju** je bila po-
daljšana do konca marca.

**Kreditna zadruga železniških na-
meščencev** v Sarajevu namerava
sezidati veliko hišo v Dubrovniku,
ki jo bo oddajala v najem.

V Ljubljani je umrl v visoki
starosti 82 let stavbenik Valentin
Acceto. Pokojnik si je s svojim so-
lidnim delom ter dobrim značajem
pridobil spoštovanje v vseh kro-
gih Ljubljane. Bodi mu ohranjen
lep spomin!

**Bratovska skladišnica na Jeseni-
cah** je sklenila, da sezida na Jese-
nicah novo bolnišnico, ki bo imela
okoli 130 postelj. Nova bolnišnica
bo veljala 7 milijonov din. (Vseh
zavarovancev in njih svojcev je
pri Bratovski skladišnici na Jese-
nicah okoli 9500.)

Na božičnem šahovskem turnirju
v Hastingsu je doživel slovenski ša-
hist Pirc lep uspeh. Dosegel je s
6 točkami 3. in 4. mesto. Zaostal
je za dr. Euwejem le za pol točke.

Dosedanji češko-slovaški poslanik
v Parizu Osuski bo po vesteh iz
Prage skoraj gotovo odstopil.

V Londonu so se zopet začela po-
gajanja o izplačilu angleškega po-
sajila Českoslovaški. Francoska vla-
da je izjavila, da more sodelovati
pri tem posojilu le, če Českoslova-
ška sporoči, kako bo uporabila to
posojilo.

Italijanska vlada je sklenila, da
ustanovi v Libiji še eno novo kolo-
nijo italijanskih izseljencev, ki bo
štela 25.000 duš.

31.000 italijanskih delavcev, ki je
bilo lani zaposlenih na sezonskih
delih v Nemčiji, je napravilo 68
milijonov lir prihrankov. Kakor je
izjavil predsednik fašistične zveze
kmetijskih delavcev, bo odpotovalo
letos v Nemčijo na sezonska dela
32.000 italijanskih delavcev.

Kot najboljši tuji film l. 1938. je
bil v Newyorku označen francoski
film »La grande illusion«, ki ga je
izdelal Jean Renoir.

Paragvajski konzul v Marseilleu
je bil aretiran, ker je izstavljal Zi-
dom ponarejene potne liste, da so
se mogli izseliti v Ameriko.

Iz Rusije poročajo, da so odkrili
med Dnjeprom in Donom nova le-
žišča nafte in bakra.

Zaradi novega protizidovskega
zakona na Madžarskem je že več
Židov izvršilo samomor.

**Iz Avstralije poročajo o silni vro-
čini**, ki je zlasti nastala v zvezni
državi Viktoriji. Ljudje in živina
umirajo od žeje. V mnogih krajih
so nastali zaradi izredne vročine
tudi požari. Tako tudi velik gozdni
požar, ki je zahteval tudi več člo-
veških žrtev.

Veliko švicarsko letalo se je na
poti v Pariz ponesrečilo. Pet pot-
nikov je bilo ubitih, več pa ranje-
nih.

Naročajte »Trgovski list«!

Radio Ljubljana

Četrtek dne 12. januarja, 12.00:
Plošče — 12.45: Poročila — 13.00:
Napovedi — 13.20: Duet harmonik
(brata Kosca) — 14.00: Napovedi
— 18.00: Radijski orkester — 18.40:
Slovenščina za Slovence (dr. Ru-
dolf Kolarič) — 19.00: Napovedi,
poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50:
Deset minut zabave — 20.00: Re-
produciran koncert — 20.20: Ve-
čer operne glasbe (radijski orke-
ster) — 22.00: Napovedi, poročila
— 22.15: Fantje na vasi.

Petek dne 13. januarja, 11.00:
Solska ura: Gorjanci (Rafael Ba-
čar) — 12.00: Po naših hribih in
dolinah (plošče) — 12.45: Poročila
— 13.00: Napovedi — 13.20: Kon-
cert radijskega orkestra — 14.00:
Napovedi — 18.00: Ženska ura: Ko-
risti zaprek, ki se nam stavijo v
življenje (gdč. Mica Kovač) — 18.20:
Schumann: Otroški prizori
(plošče) — 18.40: Francoščina (dr.
Stanko Leben) — 19.00: Napovedi,
poročila — 19.30: Nac. ura — 19.50:
O naših izseljencih (Jože Premrov)
— 20.00: Iz starih operet, koncert
radijskega orkestra — 21.10: Kon-
cert na violočelu, igra Čenda Sedl-
bauer, pri klavirju prof. M. Li-
povšek — 22.00: Napovedi, poro-
čila — 22.30: Angleške plošče.

Kontrola sodov v Ptuj

Oddelek kontrole mer v Mari-
boru sporoča, da se po odobrenem
delovnem programu ministrstva
trgovine in industrije, osrednje
uprave za mere in dragocene ko-
vine v Beogradu, vrši uradovanje
pri postaji za kontrolo sodov v
Ptuj v mesecu januarju, februar-
ju in marcu 1939. sledeče dni:
januarja: dne 21., 23., 24., 25., 26.;
februarja: dne 18., 20., 21. in 22.;
marca: dne 17., 18. 20. in 21.

TRGOVCI,

VISOK ZASLUŽEK!

Nudim Vam, ako naročite reklam-
ne čokoladne garniture »JADRAN«
na dobite:

1 dinarske garniture po 800 kom.
čokolad za din 620.— (zaslužek
din 180.—);

½ dinarske garniture po 1000 ko-
madov velikih napolitank in po-
sebej še 100 velikih čokoladnih in
100 igračk-dobitkov, tako da dobi
vsak 5 kupec še posebno nagrado
in zadnji krasno namizno uro za
din 390.— zaslužek din 110.—);
½ dinarske Sportista garniture po
1000 velikih napolitank s 30 albu-
mi, v katere se lepijo slike, ki so
v napolitankah in 2 veliki usnjeni
nogometni žogi kot nagrade za
din 390.— zaslužek din 110.—).

Vse franko Vaša postaja po po-
vzetju.

»Jadransko« čokoladne garniture Vam
nudijo najvišji zaslužek, so od
vseh najboljše sortirane in so dober
prodajni šlager. Poskusno naročilo
Vas bo prepričalo.

Samoprodaja za dravsko banovino
DOLINŠEK VITOMIR, CELJE

Zahvala

Vsem, ki so ob smrti našega predobrega soproga in očeta, gospoda

Josipa Verliča

lastnika trvdke Ant. Krisper coloniale
in veleposestnika

sočustvovali z nami in položili vence in cvetje na njegov prerani grob,
izrekamo najpristrčnejšo zahvalo.

Zahvalujemo se tudi čč. duhovščini, odličnim predstavnikom naše
javnosti z gospodom županom na čelu, predstavnikom trgovstva, Zbor-
nice za TOI, Trgovske akademije, Združenja trgovcev, Trgovskega
društva »Merkur«, vseh drugih korporacij in organizacij, vsem nje-
govim tovarišem, prijateljem in znancem, ki so prihiteli od blizu in
daleč ter ga v tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v soboto, dne 14. januarja t. m.
ob 8. uri zjutraj v župni cerkvi Marijinega oznanjenja.

LJUBLJANA dne 11. januarja 1939.

Ana Verlič z otroci

Trgovci! Visok zaslužek!

V Vašem lastnem interesu je,
da v Vaši trgovini forsirate
prodajo »AGA« za masažo
s smrekovim ekstraktom. —
Nudim Vam najvišji mogoči
zaslužek in posebna novo-
letna darila

Zahtevajte cenik!

„AGA“ za masažo
Samoprodaja za dravsko banovino
Dolinšek Vitomir
Celje